

Een intelligente variant op *Big Brother*

Parool
7-6-01

De interland
morgen, Radio 747 AM, RVU,
16.02 uur

DIT IS HET antwoord van de publieke omroep op *Big Brother*," zegt Vincent van Merwijk stralend. De programmeur en eindredacteur radio van de RVU is er van overtuigd met de onlangs bekroonde documentaire *De interland* een gouden idee in handen te hebben. De Nederlandse radiomedewerker Willem Davids en zijn Vlaamse collega Machteld Libert, volstrekte vreemden voor elkaar, ruilden een week lang huis en vriendenkring. Ze openden elkaars post, sliepen in elkaars bed en bezochten elkaars vrienden en kennissen. Vervolgens brachten ze er verslag van uit. De jury beloonde de originele documentaire met de Noord-Zuid-trofee, die volgens Van Merwijk voor het eerst in zesentwintig jaar naar een radioprogramma is gegaan. In De Brakke Grond, Belgisch grondgebied in Nederland, werd de prijs op een maandagochtend aan de makers uitgereikt. "Een calvinistisch tijdstip is niet goed denkbaar, dat was de Nederlandse inbreng," grijnst hij. Het idee ontstond bij Van Merwijk ten tijde van Euro 2000. "In navolging van het voetbal wilden we een wedstrijd tussen documentairemakers organiseren. Bij voetbal moet je goed naar je tegenstander kijken. De andere partij analyseren en een tactiek bedenken waarmee je je tegenstander overtreft. En in het verlengde van de Big

Brother-gekte die toen heerste zorgen dat je kennis kunt nemen van elkaars leven. Ik ging met het plan naar mijn VRT-collega Pat Donnez, die meteen enthousiast was. We waren het er snel over eens dat we twee contrasterende hoofdpersonen moesten uitzoeken. Een homoseksueel, een gescheiden Vlaming en een beginnende maker die nog op kamers woonde, passeerden de revue. Uiteindelijk namen we twee personen van verschillend geslacht, die geen idee hadden met wie ze in die week te maken kregen. Ze wisten niets van elkaar. In de documentaire merk je dat de drang naar kennis van de ander obsessie vormt gaat aannemen naarmate de tijd verstrijkt. Met wie heb ik in godsnaam te maken?"

Ze wroeten steeds dieper in elkaars leven. Een zoektocht die beide makers, singles met kind, dicht naar elkaar toe lijkt te brengen. Ze maken kennis met elkaars kinderen, collega's en bureaus. Libert moet voor Davids een zakje wiet kopen in een koffieshop. Davids moet een reservering maken in een goed Vlaams restaurant voor Libert, omdat ze na een weekje Nederlands eten bij terugkeer weer van een echt lekker Vlaams stoofpotje wil genieten. Vooral Libert geeft er blijk van op Davids gesteld te raken. "Ik begin te houden van Willem (...). Ik ken je door en door ondertussen. Het is een fantastische ervaring. (...) Hij is een deel van mij geworden." Davids besluit prozaïsch: "Ik dank je voor alles, Machteld. Je huis, je

Het winnende RVU/VRT-team, links Vincent van Merwijk

FOTO ANNOESJKA BROHM/SPREEK'BUIS

tuin, je dorp, je opdrachten. Ik heb genoten. Hopelijk zien we elkaar nog."

Of het tot een relatie is gekomen, laat Van Merwijk in het midden. "Is die vraag niet veel mooier dan het antwoord? Het is ingrijpend geweest. Alletwee zeiden ze na afloop dat ze de ervaring niet hadden willen missen, maar het nooit meer over zouden doen als ze opnieuw gevraagd werden."

Bij de 'intelligente variant op *Big Brother*', zoals Van Merwijk het project graag omschrijft, stelde niemand ethische vragen. De zeventienjarige dochter van Davids,

Esther, was bijvoorbeeld niet op de hoogte van de levensruil die haar vader voor een weekje aanging. Ze schrok zich te pletter toen ze haar vader belde en een mevrouw aan de lijn kreeg die zei dat ze voorlopig in haar vaders huis woonde. Waarschijnlijk ontbraken de ethische vragen omdat radio nu eenmaal minder impact heeft, maar ook zal de 'sympathieke, integere RVU' boven verdenking van het Nederlands Instituut voor Psychologen staan. Van Merwijk denkt dat het een rol speelt, maar zegt nooit de behoefte gevoeld te hebben zich in een verhit

debat tegen *Big Brother* te keren. Zoals de Franse intelligentsia zich nu van *Loft story* afwendt. "Ik vond die hel en verdoemenis die over *Big Brother* werd afgeroepen zeer onterecht. Je moet goed kijken wat de wetmatigheden zijn die zich op televisiegebied ontwikkelen. Naast botte nieuwsgierigheid heeft iedere programmamaker een behoorlijke vorm van voyeurisme in zich zitten. Kijkers houden er ook van. Waarom denk je dat het in zoveel landen aanslaat?"

Van Merwijk hoopt er een 'pan-Europees televisieproject' van te maken. "De Europese Unie wordt steeds groter, maar nog steeds weten we heel weinig van elkaar. We weten niet hoe in omringende landen werkelijk wordt geleefd. Ik zou zo'n programma als *De interland* weleens met een ruil tussen een Serviër en Kosovaar willen zien. Of tussen een Hongaarse zigeuner en een Oostenrijker die net over de grens woont. De mengeling van persoonlijke en culturele omstandigheden in zo'n programma vermenselijkt de conflicten. Door slimme, uitgekende opdrachten aan de ander te verstrekken ben je als deelnemer niet alleen slachtoffer, maar ook poppenspeler die aan de touwtjes trekt. Wij als makers moeten slimsturend aanwezig zijn. Zodat je niet urenlang naar gezemel van een groep kijkt die al dan niet besluit tot het gezamenlijk breien van een borstrokje."

PAUL VAN LIEMPT